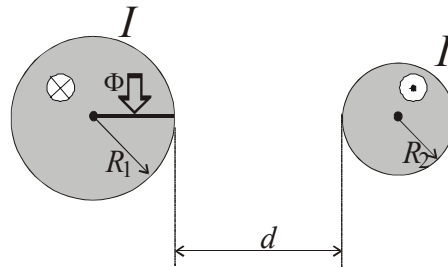
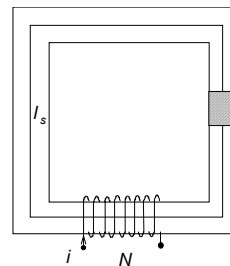

OSNOVE ELEKTROTEHNIKE II (UNI)
izpit, 17. 4. 2003

3. Izračunajte magnetni pretok skozi označen prerez v levem vodniku na dolžini $l=10$ m, če je polmer levega vodnika $R_1 = 2$ cm, desnega $R_2 = 1,5$ cm, razdalja med vodnikoma $d = 5$ cm ter tok v vodnikih $I = 10$ A!

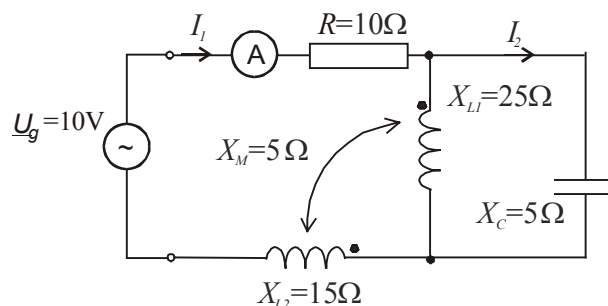

2. Na feromagnetnem jedru prereza 8 cm^2 in srednje dolžine gostotnice $0,3$ m je navitje z $N = 30$ ovojji. Magnetilno krivuljo opisuje izraz $B = kH$, $k = 10^{-3} \text{ Vs/Am}$. Polnilni faktor železa je $0,95$. Skozi navitje teče tok $i = I_0 (1 + \sin \omega t)$, $I_0 = 2$ A, $\omega = 2$ kHz. Kolikšna je največja napetost med sponkama navitja, če zanemarimo električno upornost navitja?

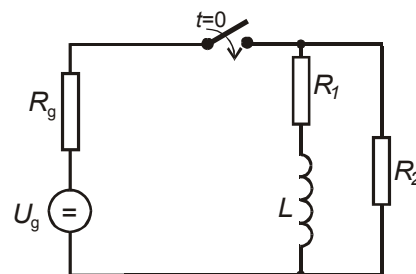
3. Pri napetosti $u(t) = 70 \sin(10^6 \text{ s}^{-1}t + \pi/3)$ V teče v pasivno linearno dvopolno vezje tok $i(t) = 0,2 \sin(10^6 \text{ s}^{-1}t + \pi/6)$ A. Določite elemente nadomestnega dvopola v vzporedni vezavi in delovno moč v vezju!

4. Koliko kaže (idealni) ampermeter!

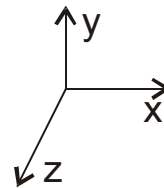

5. Ob času $t = 0$ vklopimo stikalo. Določite in skicirajte časovni potek toka skozi upor R_g med prehodnim pojavom!

$U_g = 12 \text{ V}$, $R_g = 1 \text{ k}\Omega$, $L = 2 \text{ mH}$, $R_1 = R_2 = 0,5 \text{ k}\Omega$.

1. Izberemo koordinatni sistem (glej sliko) in s pomočjo Amperovega zakona zapišemo posebej gostoti magnetnega pretoka zaradi levega vodnika (B_l) in desnega vodnika (B_d) na prerezu, kjer računamo pretok. r označuje razdaljo od središča vsakega vodnika posebej.

$$B_l \cdot 2\pi r = \mu_0 J \cdot A = \frac{\mu_0 I}{\pi R_1^2} \cdot \pi r^2$$

$$B_d \cdot 2\pi r = \mu_0 I$$

$$B_l = \frac{\mu_0 I}{2\pi R_1^2} \cdot r$$

$$B_d = \frac{\mu_0 I}{2\pi r}$$

$$\bar{B}_l = -\bar{1}_y \cdot B_l = -\bar{1}_y \cdot \frac{\mu_0 I}{2\pi R_1^2} \cdot r$$

$$\bar{B}_d = -\bar{1}_y \cdot B_d = -\bar{1}_y \cdot \frac{\mu_0 I}{2\pi r}$$

$$\Phi_l = \int_A \bar{B}_l \cdot d\bar{A} = \int_0^l \int_0^{R_1} \left(-\bar{1}_y \cdot \frac{\mu_0 I}{2\pi R_1^2} r \right) \cdot (-\bar{1}_y dr \cdot dz)$$

$$\Phi_d = \int_A \bar{B}_d \cdot d\bar{A} = \int_0^l \int_{R_2+d}^{R_1+R_2+d} \left(-\bar{1}_y \cdot \frac{\mu_0 I}{2\pi r} \right) \cdot (-\bar{1}_y dr \cdot dz)$$

$$\Phi_l = \frac{\mu_0 I}{2\pi R_1^2} \cdot \frac{R_1^2}{2} \cdot l = \frac{\mu_0 I \cdot l}{4\pi}$$

$$\Phi_d = \frac{\mu_0 I}{2\pi} \cdot \ln \left(\frac{R_1 + R_2 + d}{R_2 + d} \right) \cdot l$$

$$\Phi = \Phi_l + \Phi_d = \frac{\mu_0 I l}{2\pi} \left(\frac{1}{2} + \ln \left(\frac{R_1 + R_2 + d}{R_2 + d} \right) \right)$$

$$\Phi = \frac{4\pi 10^{-7} \frac{\text{Vs}}{\text{Am}} \cdot 10 \text{ A} \cdot 10 \text{ m}}{2\pi} \left(\frac{1}{2} + \ln \left(\frac{2+1,5+5}{1,5+5} \right) \right) = \underline{\underline{15,4 \mu\text{Vs}}}$$

2. Zapišemo izraz za inducirano napetost, fluks ter amperov zakon v jedru. Združimo izraze in odvajamo tok po času, da dobimo maksimalno inducirano napetost:

$$u_i(t) = -N \frac{d\Phi(t)}{dt}$$

$$\Phi(t) = 0,95 \cdot B(t) \cdot A = 0,95 \cdot kH(t) \cdot A$$

$$i(t) \cdot N = H(t) \cdot l_s$$

$$\Phi(t) = 0,95 \cdot k \cdot A \cdot \frac{i(t) \cdot N}{l_s}$$

$$u_i(t) = -\frac{0,95 N^2 k A}{l_s} \cdot \frac{di(t)}{dt} = -\frac{0,95 N^2 k A}{l_s} \cdot I_o \omega \cos(\omega t)$$

$$U_{\max} = \frac{0,95 N^2 k A}{l_s} \cdot I_o \omega = \frac{0,95 \cdot 30^2 \cdot 10^{-3} \frac{\text{Vs}}{\text{Am}} \cdot 8 \cdot 10^{-4} \text{ m}^2}{0,3 \text{ m}} \cdot 2 \text{ A} \cdot 2 \cdot 10^3 \text{ s}^{-1} = \underline{\underline{9,12 \text{ V}}}$$

3. Zapišemo tok in napetost v kompleksni obliki ter izračunamo moč in admitanco vezja. Iz predznaka kompleksnega člena admitance razberemo reaktivni element vzporedne vezave. (Ker smo pri pretvorbi v kompleksorje ohranili maksimalne vrednosti toka in napetosti, moramo to upoštevati pri izrazu za moč!)

$$\underline{U} = 70e^{-j\frac{\pi}{2} + j\frac{\pi}{3}} \text{ V}$$

$$\underline{I} = 0,2e^{-j\frac{\pi}{2} + j\frac{\pi}{6}} \text{ A}$$

$$\underline{S} = \frac{1}{2} \underline{U} \cdot \underline{I}^* = \frac{1}{2} 70e^{-j\frac{\pi}{2} + j\frac{\pi}{3}} \text{ V} \cdot 0,2e^{j\frac{\pi}{2} - j\frac{\pi}{6}} \text{ A} = 7e^{j\frac{\pi}{6}} \text{ VA} = 7 \left(\cos\left(\frac{\pi}{6}\right) + j \sin\left(\frac{\pi}{6}\right) \right) \text{ VA} \approx \underline{\underline{(6,06 + j3,5) \text{ VA}}}$$

$$P = \text{Re}\{\underline{S}\} = \underline{\underline{6,06 \text{ W}}}$$

$$\underline{Y} = \frac{\underline{I}}{\underline{U}} = \frac{0,2e^{-j\frac{\pi}{2} + j\frac{\pi}{6}} \text{ A}}{70e^{-j\frac{\pi}{2} + j\frac{\pi}{3}} \text{ V}} = 2,86e^{-j\frac{\pi}{6}} \text{ mS} \approx (2,48 - j1,43) \text{ mS}$$

$$R = 1/G = \frac{1}{2,48 \text{ mS}} \approx \underline{\underline{400 \Omega}}$$

$$-\frac{1}{\omega L} = -1,43 \text{ mS} \Rightarrow L = \frac{1}{10^6 \text{ s}^{-1} \cdot 1,43 \text{ mS}} \approx \underline{\underline{0,7 \text{ mH}}}$$

4. Zapišemo sistem enačb z upoštevanjem medsebojnih induktivnosti. Ampermeter meri efektivno vrednost toka!

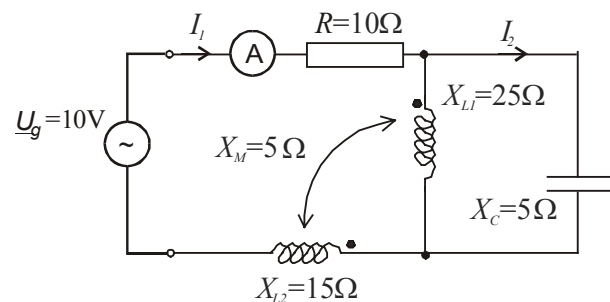
$$\begin{cases} 10\text{V} = \underline{I}_1 \cdot (10 + j25 + j15)\Omega - \underline{I}_2 \cdot j25\Omega + (\underline{I}_1 - \underline{I}_2) \cdot j5\Omega + \underline{I}_1 \cdot j5\Omega \\ 0\text{V} = \underline{I}_2 \cdot (j25 - j5)\Omega - \underline{I}_1 \cdot j25\Omega - \underline{I}_1 \cdot j5\Omega \end{cases}$$

Iz druge enačbe sledi $\underline{I}_2 = \frac{3}{2} \underline{I}_1$, zato:

$$10\text{V} = \underline{I}_1 \cdot (10 + j50)\Omega - \frac{3}{2} \underline{I}_1 \cdot j30\Omega$$

$$\underline{I}_1 = \frac{10}{10 + j5} \text{ A}, |\underline{I}_1| = 0,89 \text{ A}$$

$$I_A = \frac{1}{\sqrt{2}} |\underline{I}_1| \approx \underline{\underline{0,63 \text{ A}}}$$

5. Določimo tok skozi upor tik po vklopu ($i_{Rg}(t=0^+)$) ter po koncu prehodnega pojava ($i_{Rg}(t=\infty)$). Časovna konstanta je $\tau = L/R_{Th}$, kjer je R_{Th} Theveninova nadomestna upornost

gledano s strani tuljave: $R_{Th} = R_g \parallel R_2 + R_1 = (1 \parallel 0,5 + 0,5) \text{ k}\Omega = \underline{\underline{0,833 \text{ k}\Omega}}$.

$$\tau = \frac{L}{R_{Th}} = \frac{2 \text{ mH}}{0,833 \text{ k}\Omega} = \underline{\underline{2,4 \mu\text{s}}}$$

$$i_{Rg}(t=0^+) = \frac{U_g}{R_g + R_2} = \frac{12\text{V}}{1,5 \text{ k}\Omega} = 8 \text{ mA}$$

$$i_{Rg}(t=\infty) = \frac{U_g}{R_g + R_1 \parallel R_2} = \frac{12\text{V}}{1,25 \text{ k}\Omega} = 9,6 \text{ mA}$$

$$i_{Rg}(t) = \left[8 + (9,6 - 8) \cdot (1 - e^{-t/\tau}) \right] \text{ mA} = \underline{\underline{\left[8 + 1,6 \cdot (1 - e^{-t/2,4 \mu\text{s}}) \right] \text{ mA}}}$$

